

KRAJOWA RADA IZB ROLNICZYCH

Adres do korespondencji:

Parzniew, ul. Przyszłości 5, 05-804 Pruszków tel. 881 939 421

e-mail: sekretariat@krir.pl

www.krir.pl

KRIR/JM/ *M73* /2025

Warszawa, 31.10.2025 r.

Pani Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz
Minister Funduszy i Polityki Regionalnej

Szanowna Pani Minister,

W związku z trwającymi konsultacjami publicznymi projektu średniookresowej strategii rozwoju kraju „Strategia Rozwoju Polski do 2035 r.”, Krajowa Rada Izb Rolniczych (KRIR), jako ustawowy reprezentant samorządu rolniczego, pragnie przedstawić następujące uwagi i propozycje zmian do ww. projektu.

Strategia Rozwoju Polski do 2035 r. tworzona jest w szczególnym momencie – w trakcie realizacji wieloletnich ram finansowych Unii Europejskiej na lata 2021–2027, Krajowego Planu Odbudowy oraz w przededniu prac nad nowymi ramami finansowymi UE na lata 2028–2034. W dokumencie wskazano, że przyszły budżet Unii może ulec znaczącym zmianom, w tym poprzez ograniczenie tzw. „kopert krajowych” na rzecz instrumentów konkurencyjnych w skali europejskiej. W kontekście takiego scenariusza należy szczególnie podkreślić znaczenie utrzymania silnego i stabilnego finansowania Wspólnej Polityki Rolnej (WPR).

W projekcie Strategii przyjęto model rozwoju policentrycznego, który koncentruje się na wspieraniu sieci 78 kluczowych miast. Choć kierunek ten wydaje się właściwy dla aktywizacji ośrodków regionalnych to w proponowanym kształcie prowadzi do marginalizacji znaczenia obszarów wiejskich (które w projekcie nie stanowią bezpośredniego zaplecza funkcjonalnego dla wyznaczonych miast).

Z projektu wynika, że wsparcie poważnie ograniczy rozwój terenów wiejskich oddalonych od głównych ośrodków, pogłębiając dotychczasowe problemy demograficzne i infrastrukturalne. Projektowane działania, koncentrując się na miastach, *de facto* przyspieszą depopulację pozaaglomeracyjnych obszarów wiejskich, bowiem projekt nie proponuje realnych, dedykowanych mechanizmów zatrzymania rolników - mieszkańców na obszarach wiejskich poprzez skuteczną poprawę jakości życia i dostępności usług publicznych bezpośrednio na tych terenach.

Ponadto dokument koncentruje się na „konkurencyjnej i sprawiedliwej gospodarce z poszanowaniem dla środowiska i klimatu”. Dla rolnictwa oznacza to konieczność adaptacji do wymogów Zielonego Ładu. Strategia w wersji projektowej nie precyzuje jednak, w jaki sposób transformacja ta ma być sprawiedliwa dla rolników. Istnieje ryzyko, że sektor rolny zostanie

nieproporcjonalnie obciążony kosztami transformacji klimatycznej bez adekwatnych mechanizmów wsparcia, co obniży jego konkurencyjność.

Poniżej przedstawiamy uwagi szczegółowe do projektu:

Priorytet 1.3: Odpowiedzialna polityka migracyjna

Wnosimy o wyraźne uwzględnienie w ramach tego priorytetu konieczności uproszczenia i uelastycznienia procedur zatrudniania cudzoziemców do prac sezonowych w rolnictwie. Sektor ten często stanowi pierwszy kontakt migrantów z polskim rynkiem pracy, a obecne bariery biurokratyczne zagrażają ciągłości produkcji w wielu gospodarstwach.

- *Proponowany wskaźnik do monitorowania:* Liczba cudzoziemców legalnie zatrudnionych sezonowo w sektorze rolnym.

Priorytet 1.4: Rynek pracy włączający różne grupy społeczne

W ramach tego priorytetu nie uwzględniono problemu wymiany pokoleniowej w rolnictwie. Jest to kluczowe wyzwanie dla długoterminowego bezpieczeństwa żywnościowego kraju.

- *Wnosimy o dodanie działań:* Stworzenie realnych zachęt dla ludzi młodych do przejmowania i zakładania gospodarstw rolnych, w tym stworzenie systemowych ułatwień w dostępie do ziemi (z zasobów państwowych) oraz preferencyjnych, stabilnych mechanizmów finansowania inwestycji początkowych.
- *Proponowane wskaźniki do monitorowania:* Zatrzymanie wzrostu średniego wieku kierującego gospodarstwem rolnym; Odsetek gospodarstw prowadzonych przez osoby w wieku do 40 lat.

Priorytet 1.5: Dobre zdrowie i aktywne starzenie się

Strategia musi silniej adresować problem wykluczenia zdrowotnego na obszarach wiejskich. Postulujemy o uwzględnienie działań na rzecz:

1. Poprawy dostępności do Podstawowej Opieki Zdrowotnej (POZ) i redukcji czasu oczekiwania.
  2. Zwiększenia liczby punktów aptecznych.
  3. Wsparcia dla tworzenia lokalnych, dziennych domów opieki i rehabilitacji dla osób starszych, co pozwoli na odciążenie rodzin rolniczych i aktywizację seniorów.
- *Proponowane wskaźniki do monitorowania:* Liczba placówek POZ na 10 tys. mieszkańców obszarów wiejskich; Liczba punktów aptecznych na obszarach wiejskich.

Priorytet 2.5: Transformacja energetyczna

Kierunek transformacji, musi opierać się na krajowych zasobach. Należy wzmocnić rolę rolnictwa w tym procesie poprzez:

1. Aktywne wsparcie dla rozwoju biogazowni rolniczych, opartych na substratach pochodzenia krajowego.
  - *Proponowane wskaźniki do monitorowania:* Liczba (i łączna moc) biogazowni rolniczych; Wolumen krajowych surowców rolnych wykorzystanych do produkcji energii.
2. Zwiększenie wykorzystania biopaliw pochodzących z polskiego surowca rolnego, co wpisuje się w ideę gospodarki obiegu zamkniętego.

Priorytet 2.6: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu

Samorząd rolniczy zdecydowanie sprzeciwia się zapisom, w tym priorytecie ze względu na brak zrównoważenia i uwzględnienia w celach środowiskowych potrzeb produkcji rolnej.

Sprawiedliwa transformacja: Dokument wskazuje na „sprawiedliwą gospodarkę”, ale nie precyzuje, jak ma wyglądać sprawiedliwa transformacja rolnictwa w kontekście ograniczania emisji. Istnieje ryzyko, że sektor rolny zostanie nieproporcjonalnie obciążony kosztami adaptacji klimatycznej bez możliwości uzyskania stosownej rekompensaty.

Dlatego domagamy się zapisania w Strategii gwarancji adekwatnych mechanizmów finansowych i kompensacyjnych dla rolników wdrażających działania proklimatyczne.

3. Zwiększenie odporności na zmiany klimatu i ekstremalne zjawiska meteorologiczne i hydrologiczne

W działaniach na rzecz odporności na zmiany klimatu pominięto kluczową rolę rolnictwa. Należy bezwzględnie uwzględnić wsparcie dla praktyk rolniczych zwiększających retencję glebową (zwiększanie zawartości próchnicy).

Ponadto, zamiast ogólnych zapisów, należy wprowadzić realne uproszczenia proceduralne dla rolników planujących budowę małych urządzeń retencyjnych (zbiorników do powierzchni 1 ha na gruntach rolnych, zastawek) w gospodarstwach.

W Kierunku D Renaturyzacja rzek oraz w pkt 5. Wzmacnianie i odtwarzanie systemu przyrodniczego kraju

Zapisy dotyczące renaturyzacji rzek i odtwarzania systemu przyrodniczego (tereny podmokłe) mogą spowodować ogromne ryzyko dla ciągłości produkcji rolnej. Samorząd rolniczy stanowczo przeciwstawia się na automatycznej likwidacji urządzeń melioracyjnych, która uniemożliwi prowadzenie gospodarki rolnej, w tym na użytkach zielonych. Wiele z tych terenów to dziś wykształcone, wartościowe ekosystemy łąkowe. Konieczność ich „przywracania” do stanu pierwotnego zaburzą istniejącą bioróżnorodność i zniszczą dorobek wielu pokoleń rolników. Należy wyraźnie zapisać ochronę gruntów rolnych i zagwarantować, że działania renaturyzacyjne nie będą prowadzone na terenach wykorzystywanych rolniczo,

ponieważ inaczej prowadziłyby do wygaszania produkcji rolnej i rugowania rolników z tych terenów.

Cel 3 – Bezpieczeństwo i odporność państwa Priorytet 3.4: Wzmocnienie bezpieczeństwa żywnościowego

Wyodrębnienie tego priorytetu, nie może pozostać zapisem martwym, musi być oparty na fundamentalnej zasadzie, która zostanie wpisana wprost w dokumencie, tj.:

1. **Opłacalność produkcji rolnej:** Podstawowym warunkiem bezpieczeństwa żywnościowego jest zapewnienie opłacalności produkcji rolnej. Wymaga to zapewnienia stabilności prawnej i przewidywalności polityki żywnościowej państwa. Działania prośrodowiskowe i proklimatyczne muszą być wspierane poprzez adekwatnie wysokie zachęty finansowe dla rolników, a nie przymus administracyjny.
2. **Struktura rolnictwa:** Należy wspierać utrzymanie zrównoważonej produkcji zwierzęcej w gospodarstwach rolnych oraz chronić małe i średnie gospodarstwa, które zapewniają rozproszenie produkcji rolnej, decydują o braku wyludnienia obszarów wiejskich, podkreślając charakter i tradycję tych obszarów, a także zwiększają odporność systemu żywnościowego na kryzysy.
  - *Proponowane wskaźniki do monitorowania:* Wskaźnik dochodowości gospodarstw rolnych; Obsada zwierząt (DJP/ha UR); Liczba gospodarstw zarejestrowanych w ramach RHD i MOL.
3. **Krótkie łańcuchy dostaw:** Konieczne jest stworzenie realnych zachęt (fiskalnych i prawnych) do rozwoju Rolniczego Handlu Detalicznego (RHD) i działalności typu MOL (Sprzedaż Bezpośrednia).

Cel horyzontalny: Zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej

Samorząd rolniczy podkreśla jeszcze raz, że proponowany model „policentryczny” oparty na miastach i miasteczkach pomija obszary wiejskie. Co więcej, w kontekście rozwoju terytorialnego Strategia nie adresuje narastającego problemu konfliktów społecznych na wsi. Nowi mieszkańcy, niezwiązani z rolnictwem, często nie rozumieją specyfiki produkcji rolnej (praca w nocy, hałas, naturalne zapachy).

Dlatego wnioskujemy, aby w Strategii znalazł się jednoznaczny zapis, że obszary wiejskie to przede wszystkim strefa produkcji rolnej i strategiczny obszar zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego kraju, co nadaje im priorytetową funkcję, która musi być chroniona w planowaniu przestrzennym i respektowana przez wszystkich mieszkańców.

Ramy Finansowe

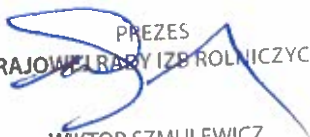
WPR, obok polityki spójności, pozostaje jednym z filarów rozwoju społeczno-gospodarczego Unii. Polska otrzymała w obecnym okresie około 25,2 mld euro na lata 2023–2027, co stanowi główne źródło wsparcia dla gospodarstw rolnych oraz inwestycji na obszarach wiejskich. Jednak wraz z możliwym przesunięciem akcentów w kolejnej perspektywie finansowej istnieje ryzyko, że środki tradycyjnie kierowane do sektora rolnego zostaną w większym stopniu przeznaczone na inne priorytety – w tym miejskie projekty infrastrukturalne, działania proklimatyczne czy odtwarzanie siedlisk naturalnych. Takie przesunięcia mogłyby znacząco osłabić wsparcie dochodów rolników i zdolność polskiego rolnictwa do utrzymania konkurencyjności.

Dlatego Krajowa Rada Izb Rolniczych apeluje, aby w Strategii Rozwoju Polski do 2035 r. wyraźnie wskazać, że:

- utrzymanie silnej, dwufilarowej struktury WPR (I filar – płatności bezpośrednie; II filar – rozwój obszarów wiejskich) stanowi warunek trwałości rozwoju rolnictwa oraz stabilizacji dochodów gospodarstw;
- II filar WPR powinien pozostać filarem o równorzędnym znaczeniu, obejmującym wsparcie inwestycyjne, retencję wodną i modernizację w gospodarstwach rolnych;
- w nowym budżecie UE po 2027 r. Polska powinna aktywnie zabiegać o utrzymanie odrębnej „koperty krajowej” na WPR, niekonkurującej z innymi politykami rozwojowymi, aby zapewnić stabilność finansową sektora rolnego;
- transformacja ekologiczna i klimatyczna rolnictwa powinna być sprawiedliwa, tzn. finansowo wspierana, tak aby koszty dostosowania nie obciążały nadmiernie rolników, w szczególności gospodarstw rodzinnych.

Przedstawiając powyższe, Krajowa Rada Izb Rolniczych apeluje o silniejsze osadzenie w niej kwestii rolnictwa, obszarów wiejskich i bezpieczeństwa żywnościowego.

Pozostaję z poważaniem

PREZES
KRAJOWEJ RADY IZB ROLNICZYCH
WIKTOR SZMULEWICZ

